



Õiguskantsler

Hr. Kristian Jaani
Politsei- ja Piirivalveameti
Põhja prefektuur
pohja@politsei.ee

Meie 27.03.2019 nr 7-7/190059/1901589

Kontrollkäigu kokkuvõte Ida-Harju, Kesklinna ja Lääne-Harju politseijaoskonna lühiajalise kinnipidamise ruumid

Lugupeetud härra prefekt

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 21.11.2018 ette teatamata Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefektuuri Ida-Harju, Kesklinna ja Lääne-Harju politseijaoskonna lühiajaliseks kinnipidamiseks (kuni 48 tundi) kasutatavaid ruume. Kontrollkäigu ajal selliseid kambreid Lääne-Harju politseijaoskonnas ei olnud.

Positiivne on, et Kesklinna ja Ida-Harju politseijaoskonnas pakutakse kinnipeetutele¹ süüa kolm korda päevas. Tunnustamist väärrib Ida-Harju politseijaoskonna plaan edaspidi kambrite ala kunstitudengite abiga kenamaks muuta. Üldjuhul on dokumentides korrektselt fikseeritud erivahendi kasutamise kestus.

Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on rõhutanud, et rohkem kui 24 tunniks kinni peetud inimesed peavad saama võimaluse viibida värskes õhus. Samuti peab igas kambris olema piisavalt loomulikku valgust. Kinnipeetutele tuleb tagada sobivad magamistingimused, sh puhtad voodiriided. Neil peab olema võimalik hoolitseda kambris elementaarsel tasemel hügieeni eest, neile peab olema kättesaadav puhas joogivesi ning kambris peavad olema ka puhtad joogitopsid. Mitmekohalises kambris tuleb hügieeninurk muust kambrist eraldada, et oleks tagatud kinnipeetu privaatsus. Samuti peaks hügieeninurk olema varjatud, nii et seda ei oleks võimalik ka järelevalvet tehes tungiva vajaduseta ukseuugist jälgida. Kui kinnipeetutele jagatakse käsimüügiravimeid, tuleb see fikseerida. Rohkem tuleb tähelepanu pöörata mõningate dokumentide vormistamisele.

Kambri valgustatus ja värskes õhus viibimine

Kesklinna politseijaoskonna lühiajaliseks kinnipidamiseks kasutatavates kambrites on väga väikesed aknad. Ida-Harju politseijaoskonnas on need kambrid hoopis ilma akendeta. Õiguskantsleri andmetel ei anta kummaski kinnipidamiskohas inimestele võimalust viibida värskes õhus.

¹ Mõiste *kinnipeetu* hõlmab [arestimaja sisekorraeskirja](#) §-s 3 loetletud isikuid.

CPT on [2019. aastal Kreekale](#) antud soovitus (p 94) juhtinud tähelepanu, et ka lühikest aega kinnipidamiseks kasutatavates kambrites peab olema piisavalt päevavalgust. Seda on [CPT palunud](#) (p 21) silmas pidada nii uute kambrite ehitamisel kui ka olemasolevate kohendamisel. CPT hinnangul on võimalik ka aknaga ruumide puhul arvestada julgeolekukaalutlustega.

Samuti on CPT näiteks [2017. aastal Ühendkuningriigile](#) (p 24) ja [2017. aastal Kreekale](#) (p 79) tehtud soovituses pidanud oluliseks, et üle 24 tunni kinni peetud inimestel oleks võimalik viibida värskes õhus.

Tekid

Kesklinna ja Ida-Harju politseijaoskondade kambrites olid lavatsitel üksnes madratsid, jaoskonnas ööbivatele kinnipeetutele tekke ei anta. CPT on öelnud, et rohkem kui 24 tunniks kinni peetud inimestele tuleb kindlasti anda madrats, tekk ja puhtad voodiriided (vt [2017. aasta soovitus Kreekale](#), p 79, [2016. aasta soovitus Põhja-Makedooniale](#), p 25).

Kambri hügieeninurk

Ida-Harju politseijaoskonna kambrites ei saa pesta käsi ega nägu, samuti ei ole seal puhast joogivett. Nii Kesklinna kui ka Ida-Harju politseijaoskonnas puudusid kinnipeetutele hädavajalikud esmatarbevahendid (Ida-Harju politseijaoskonnas olid naiste hügieenivahendid). Kesklinna politseijaoskonna kambrites ei olnud joogitopse.

CPT on korduvalt rõhutanud, et kinnipeetutel peab olema võimalus end pesta ning vajadusel tuleb neile anda hädavajalikud hügieenitarbed (vt [2019. aasta soovitus Norrale](#), p 34, ja [2017. aasta soovitus Itaaliale](#), p 23). [2018. aasta soovitus Ukrainale](#) (p 50) ning [2018. aasta soovitus Poolale](#) (p 31) kordas CPT, et igal kinnipeetul peab olema piiramatult juurdepääs joogiveele. Selleks et hügieeninurga kraanikausist joogivett paremini kätte saada, võiksid kambriks olla plasttops. Seda on õiguskantsler rõhutanud näiteks [2018. aastal Kuressaare](#) ja [Rapla arestimaja](#) tehtud kontrollkäikude kokkuvõtetes.

Privaatsus

Kesklinna ja Ida-Harju politseijaoskonnas on kambreid, mille ukseuugist saab jälgida hügieeninurka. Õiguskantsler on mitmel korral juhtinud tähelepanu, et see võib rikkuda kinnipeetu õigust inimväärikusele ja privaatsusele (vt [2019. aastal Jõhvi arestimaja kontrollkäigu kokkuvõte](#)). Tungiva vajaduseta (nt suitsiidioht) ei peaks kinnipeetut hügieeninurga kasutamisel jälgima ka järelevalvet tehes. Ka CPT on tauninud olukorda, kus personalil on võimalik varjamatult jälgida kartseri- ja jälgimiskambrite hügieeninurka (vt [2015. aastal Soomele tehtud soovitus](#), p 88).

Ühtlasi on Kesklinna ja Ida-Harju politseijaoskonna mitmekohaliste kambrite hügieeninurgad muust ruumist eraldamata. See ei ole lubatav. Kui kambrit võidakse kasutada mitme inimese tarbeks, tuleb hügieeninurk tõhusalt eraldada. Sellele on õiguskantsler tähelepanu juhtinud näiteks [2018. aastal Kuressaare arestimajale](#) saadetud soovituses. Ka CPT on [2018. aasta soovitus Poolale](#) (p 32) rõhutanud, et mitmekohalises kambriks peab hügieeninurk olema täiesti varjatud.

Dokumenteerimine

Ida-Harju politseijaoskonnas antakse kinnipeetutele vajaduse korral käsimüügiravimeid (nt valuvaigisteid). Ravimi nime ega annust üles ei märgita. Selleks et jaoskonnas oleks kinnipeetule

jagatud ravimitest ja nende kogustest parem ülevaade, tuleks selline info siiski talletada. Ühtlasi võib see olla vajalik teave meditsiinitöötajatele, kes võivad ravimit tarvitanud kinnipeetuga kokku puutuda (nt kutsutakse inimesele kinnipidamiskohta kiirabi).

Nii Kesklinna kui ka Ida-Harju politseijaoskonnas oli dokumente, kus oli jäänud märkimata info kinnipeetu kehavigastuste või nende puudumise kohta. Selline teave puudus näiteks Kesklinna politseijaoskonnas A. S. kohta 26.10.2018 ja D. N. kohta 25.10.2018 koostatud isiku ja asjade läbivaatuse protokollis ning Ida-Harju politseijaoskonnas A. K. kohta 19.11.2018 koostatud isiku kahtlustatavana kinnipidamise protokollis ja D. B. kohta 27.10.2018 koostatud isiku kinnipidamise protokollis.

Vigastuste kirjeldamine on oluline selleks, et kaitsta kinnipeetu õigusi võimaliku väärkohtlemise korral. See on oluline ka politseile, et oleks võimalik tõrjuda väärkohtlemise süüdistusi. Õiguskantsler on sellele tähelepanu juhtinud [hiljuti Jõhvi arestimajale antud soovitusel](#).

Ootan Teie seisukohta soovitude suhtes hiljemalt 22.04.2019.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise